

Broj: X-KR-05/96-3

Sarajevo, 29.10.2009. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću sastavljenom od sudije Minke Kreho kao predsjednice vijeća i sudija Željke Marenčić i Ljubomira Kitića kao članova vijeća, uz učešće pravnog saradnika Emila Pinkasa u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Zorana Marića, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. Krivičnog zakona BiH (KZ BiH), odlučujući o optužnici Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj: KT-RZ-56/09 od 14.07.2009.godine, nakon čega su stranke, dana 14.10.2009. godine sklopile sporazum o priznanju krivnje, Sud je dana 29.10.2009.godine, tokom javne sjednice, kojoj su prisustvovali optuženi Zoran Marić i njegov branilac – advokat Goran Nešković, te tužilac Tužilaštva BiH – Mirko Lečić, sporazum prihvatio i donio sljedeću

P R E S U D U

OPTUŽENI: ZORAN MARIĆ, zv. „Đole“, sin Branka i majke Stoje rođene Dobretić, rođen 15.04.1964. godine u Ljoljčićima – opština Jajce – Jezero, nastanjen u ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., JMBG ..., po zanimanju zidar, oženjen, otac troje malodobne djece, vojsku služio u Novom Sadu/Petrovaradinu 1985. godine, neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak, nalazi se u pritvoru po rješenju Suda BiH broj: X-KRN/05/96 od 08.07.2009. godine

K R I V J E

Što je:

Za vrijeme ratnog stanja u Bosni i Hercegovini i oružanog sukoba na području opštine Jajce između Vojske Republike Srpske, s jedne, i Armije BiH i HVO-a, s druge strane, kao pripadnik Vojske Republike Srpske, kršeći odredbe člana 3. stav 1. tačka a) i c) u vezi sa članom 147. Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba u vrijeme rata od 12.08.1949. godine, tako što je:

Dana 10.09.1992. godine, poslije sahrane poginulog vojnika Vojske Republike Srpske, Savić Rade, kao pripadnik organizovane grupe naoružanih ljudi, koju su sačinjavali Jandrić Jovo, Pekez Mirko, sin Špire, Savić Simo, Pekez Mirko, sin Mile, Savić Milorad, sin Ljupka, Pekez Slobodan, Pekez Ilija, Savić Milorad, sin Đure i Jovetić Blagoje, a koju je organizovao Jandrić Jovo, nakon zajedničkog dogovorenog plana da sakupe civilno bošnjačko stanovništvo, koje se nalazilo u mjestu Ljoljići i Čerkazovići – opština Jajce, kojima je bila ograničena sloboda kretanja, jer su se morali svakodnevno javljati na prozivku, u namjeri da ih odvedu i ubiju na mjestu zv. „Tisovac“, pa su otišli u ova mjesta, naoružani automatskim i poluautomatskim puškama, uz prijetnju njihove upotrebe, nezakonito lišili slobode i nasilno iz kuća izveli civilno stanovništvo bošnjačke nacionalnosti, žene, muškarce i djecu i sakupili ih na mjestu zv. „Osoje“, a nakon toga ih sve zajedno povelj prema mjestu zv. „Draganovac“, držeći puške u rukama, prijeteci da će ubiti onoga ko pokuša pobjeći i dok su ih vodili uz put ih vrijeđali i

fizički zlostavljali, tako što su im upućivali razne psovke i udarali ih rukama, nogama i puškama, pa kada su došli do mjesta zv. „Draganovac“, tu su ih zaustavili, gdje im je Pekez Mirko, sin Mile naredio da sve vrijedne stvari koje su imali kod sebe, zlatni nakit, satove i novac, stave na njegovu jaknu, koju je prethodno skinuo, pa kada su oni to učinili, te stvari je uzeo i odnio, a zatim ih odveli do mjesta zv. „Tisovac“, gdje su im naredili da se poredaju jedni pored drugih, uz ivicu provalije, pa kada su oni to učinili, otpočeli su sa rafalnom paljbom iz pušaka okrenutim prema njima, u namjeri da ih ubiju, pa su tako tom prilikom usmrtili **Mutić Nedžiba**, sina Osmana, rođenog 1936. godine, **Malkoč Šeću**, sina Ibre, rođenog 1933. godine, **Bajramović Irhada**, sina Mustafe, rođenog 1971. godine, **Zobić Adnana**, sina Sabahudina, rođenog 1979. godine, **Zobić Fikretu** kćeri Arifa, rođena 1956. godine, **Balešić Fahru**, kćeri Musle, rođene 1928. godine, **Balešić Fazu** kćeri Avde, rođene 1918. godine, **Mutić Dervišu**, kćeri Hadže, rođene 1933. godine, **Bajramović Latifa**, sina Muje, rođenog 1959. godine, **Karahodžić Senada**, sina Omera, rođenog 1968. godine, **Karahodžić Ibrahima**, sina Alije, rođenog 1933. godine, **Bajramović Muju**, sina Ibre, rođenog 1927. godine, **Zobić Asmera**, sina Nurije, rođenog 1977. godine, **Karahodžić Zarifu**, kći Latifa, rođena 1928. godine, **Zobić Đulu**, kćeri Avde, rođene 1924. godine, **Mutić Ramizu**, kćeri Šerifa, rođena 1936. godine, **Zobić Adisa**, sin Nurije, rođenog 1983. godine, **Zobić Fikretu**, kćeri Tahira, rođene 1957. godine, **Mutić Fatimu**, kćeri Iluse, rođene 1963. godine, **Bajramović Ekremu**, kćeri Latifa, rođene 1939. godine, **Bajramović Mustafu**, sina Aslije, rođenog 1946. godine, **Balešić Mustafu**, sina Ibre, rođenog 1950. godine i **Bajramović Sabahudina**, sina Šemse, rođenog 1979. godine, dok su preživjeli strijeljanje **Bajramović Zejna**, **Zobić Nurija**, **Karahodžić Omer** i **Bajramović Mustafa**, koji su zadobili tjelesne povrede, a **Mutić Fahrija** je ostao nepovrijeđen,

Čime je kao saizvršilac počinio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. KZ BiH;

Pa ga Sud, za krivično djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. KZ BiH, uz primjenu citiranih odredbi i odredbi iz člana 39., 42. i 48. KZ BiH

O S U D U J E **NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD** **15 (petnaest) GODINA**

Na osnovu člana 56. KZ BiH, optuženom se u izrečenu kaznu zatvora, ima uračunati vrijeme provedeno u pritvoru, i to u periodu od 18.08.2008. godine pa nadalje.

U skladu sa odredbom iz člana 186. stav 1. i člana 188. stav 4. ZKP BiH optuženi Zoran Marić se oslobađa obaveze da nadoknadi troškove krivičnog postupka.

Na osnovu člana 198. stav 2. ZKP BiH ranjeni i porodice poginulih se sa eventualnim imovinsko-pravnim zahtjevom upućuju na parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

1. Optuženje i sporazum

Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Posebnog odjela I za ratne zločine broj: KT-RZ-56/09 od 14.07.2009.godine, koja je potvrđena dana 16.07.2009. godine, optuženi Zoran Marić se tereti za izvršenje krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) i f) u vezi sa članom 29. i 180. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine.

Dana, 30.07.2009. godine, optuženi se izjasnio da se ne osjeća krivim po predmetnoj optužnici, nakon čega je spis proslijeđen pretresnom vijeću koje je dana 09.09.2009. godine, održalo statusnu konferenciju, a dana 14.10.2009. godine otvorilo glavni pretres na kojem je Tužilaštvo BiH u sudski spis uložilo sporazum o priznanju krivice zaključen istog dana između Tužilaštva BiH s jedne i optuženog i njegovog branioca Gorana Neškovića s druge strane.

Navedenim sporazumom, optuženi Zoran Marić je priznao krivicu za krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) u vezi sa članom 29. i 180. stav 1. KZ BiH, izvršeno na način i pod okolnostima dispozitiva navedene optužnice Tužilaštva BiH, te se obavezao da će dati iskaz kao svjedok u predmetu Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-65/08 protiv Jandrić Jove i Pekez Slobodana a Tužilaštvo BiH se saglasilo da mu se za ovo krivično djelo izrekne kazna zatvora koju Sud odmjeri, u rasponu od 14 (četrnaest) do 16 (šesnaest) godina.

Navedenom optužnicom, Zoran Marić se tereti da je za vrijeme ratnog stanja u Bosni i Hercegovini i oružanog sukoba na području opštine Jajce između Vojske Republike Srpske, s jedne i Armije BiH i HVO-a, s druge strane, kao pripadnik Vojske Republike Srpske, kršeći odredbe člana 3. stav 1. tačka a) i c) u vezi sa članom 147. Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba u vrijeme rata od 12.08.1949. godine, dana 10.09.1992. godine, poslije sahrane poginulog vojnika vojske Republike Srpske, Savić Rade, kao pripadnik organizovane grupe naoružanih ljudi, koju su sačinjavali Jandrić Jovo, Pekez Mirko, sin Špire, Savić Simo, Pekez Mirko, sin Mile, Savić Milorad, sin Ljupka, Pekez Slobodan, Pekez Ilija, Savić Milorad, sin Đure i Jovetić Blagoje, a koju je organizovao Jandrić Jovo, nakon zajedničkog dogovorenog plana da sakupe civilno bošnjačko stanovništvo, koje se nalazilo u mjestu Ljolići i Čerkazovići – opština Jajce, kojima je bila ograničena sloboda kretanja, jer su se morali svakodnevno javljati na prozivku, u namjeri da ih odvedu i ubiju na mjestu zv. „Tisovac“, pa su otišli u ova mjesta, naoružani automatskim i poluautomatskim puškama, uz prijetnju njihove upotrebe, nezakonito lišili slobode i nasilno iz kuća izveli civilno stanovništvo bošnjačke nacionalnosti, žene, muškarce i djecu i sakupili ih na mjestu zv. „Osoje“, a nakon toga ih sve zajedno povelu prema mjestu zv. „Draganovac“, držeći puške u rukama, prijeteci da će ubiti onoga ko pokuša pobjeći i dok su ih vodili uz put ih vrijeđali i fizički zlostavljali, tako što su im upućivali razne psovke i udarali ih rukama, nogama i puškama, pa kada su došli do mjesta zv. „Draganovac“, tu su ih zaustavili, gdje im je Pekez Mirko, sin Mile naredio da sve vrijedne stvari koje su imali kod sebe, zlatni nakit, satove i novac, stave na njegovu jaknu, koju je prethodno skinuo, pa kada su oni to učinili, te stvari je uzeo i odnio, a zatim ih odveli do mjesta zv. „Tisovac“, gdje su im naredili da se poredaju jedni pored drugih, uz ivicu provalije, pa kada su oni to učinili, otpočeli su sa rafalnom paljbom iz pušaka okrenutim prema njima, u namjeri da ih ubiju, pa su tako usmrtili dvadeset i tri osobe, dok je pet osoba preživjelo strijeljanje, od kojih je njih četvoro zadobilo tjelesne povrede, dok je jedna osoba je ostala nepovrijeđena.

Dana 28.10.2009. godine, održano je ročište za razmatranje predmetnog sporazuma, odnosno da li je isti sklopljen dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem, da li optuženi razumije pravne posljedice potpisivanja sporazuma, a naročito da se time odriče prava na suđenje i prava na ulaganje žalbe na krivično – pravnu sankciju koja će mu biti izrečena, te da li razumije posljedice vezane za imovinskopравни zahtjev i troškove krivičnog postupka. Na ovom ročištu, Tužilaštvo BiH je pojasnilo da u optužnici postoji greška u dijelu gdje se Zoran Marić tereti za krivično djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) i f), te da treba da stoji samo tačka c), a potom prezentovalo i u sudski spis uložilo materijalne dokaze.

Nakon razmatranja predmetnog sporazuma, vijeće se uvjerilo da je isti sklopljen dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem, da je optuženi upoznat i da razumije pravne posljedice sklapanja istog, kao i da postoji dovoljno dokaza o krivici optuženog, nakon čega je sporazum prihvaćen, te se nastavilo sa ročištem za izricanje krivičnopravne sankcije predložene sporazumom, odnosno kazne zatvora u rasponu od 14 do 16 godina, kako je to predloženo sporazumom.

2. Izvedeni dokazi

Tužilaštvo BiH je izvelo i u sudski spis uložilo sljedeće materijalne dokaze: Transkript izjave svjedoka Jova Jandrića od 07.04.2009. godine sa CD-om; Transkript izjave osumnjičenog Mirka Pekeza saslušanog u Sudu BiH dana 10.03.2008. godine sa CD-om; Zapisnik o saslušanju svjedoka Omera Karahodžića broj: KT-RZ-116/05 od 05.11.2007. godine zajedno sa medicinskom dokumentacijom izdatom od strane bolnice Travnik; Zapisnik o saslušanju svjedoka Fahrije Mutića broj: KT-RZ-116/05 od 06.06.2007. godine; Zapisnik o saslušanju svjedoka Zejne Bajramović broj: KT-RZ-116/05 od 13.11.2007. godine sa medicinskom dokumentacijom izdatom od KMC Banja Luka i CD-om svjedočenja svjedoka Zejne Bajramović; Zapisnik o saslušanju svjedoka Miroљuba Perlaša broj: KT-RZ-116/05 od 17.03.2008. godine; Zapisnik o saslušanju svjedoka Nurije Zobića broj: KT-RZ-116/05 od 27.04.2007. godine sa medicinskom dokumentacijom izdatom od strane KMC Banja Luka; Zapisnik o saslušanju svjedoka Pera Savića broj: KT-RZ-116/05 od 06.11.2007. godine; Zapisnik o saslušanju svjedoka Nedeljka Jandrića broj: KT-RZ-116/05 od 06.11.2007. godine; Zapisnik o saslušanju svjedoka Rajka Todorčevića broj: KT-RZ-116/05 od 14.11.2007. godine; Nalaz o ekshumiranim i obdukovanim leševima na području opštine Jajce dr Hamze Žuje; Odluku o proglašenju ratnog stanja na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine od 20.06.1992. godine; Redovni operativni izvještaj komande Petog korpusa VRS op.str.pov.br. 84-84 od 23.04.1992. godine; Redovni borbeni izvještaji komande Prvog krajiškog korpusa VRS br.op.pov. 44-1/160 od 03.06.1992. godine, od 14.06.1992. godine, od 23.06.1992. godine, od 20.07.1992. godine, od 09.08.1992. godine, od 31.08.1992. godine i od 26.10.1992. godine; Naredba komande Prvog krajiškog korpusa op.str.po.br. 535-1 od 19.06.1992. godine; Zapisnik o uviđaju Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu broj: Kri: 57/92 od 12.09.1992. godine; Nalaz i mišljenje specijaliste dr. Rajka Todorčevića od 12.09.1992. godine; Dopis Osnovnom javnom tužilaštvu Mrkonjić Grad upućen od strane Vojne pošte broj 868-2 od 01.07.1992. godine; Dopis MUP-a RS, Uprava kriminalističke policije broj: 02-11347/07 od 18.10.2007. godine; Rješenje Kantonalnog suda u Travniku broj: Kri 5/99 od 27.04.1999. godine; Zapisnik o ekshumaciji Kantonalnog suda u Travniku broj: Kri 5/99 od 28.04.1999. godine i Potvrde o smrti za lica Sabahudin Bajramović, Mustafa Balešić; Mustafa Bajramović; Ekrem Bajramović; Fatima Mutić; Fikreta Zobić; Adis Zobić; Ramiza Mutić; Džula Zobić; Zarifa Karahodžić; Asmer Zobić; Mujo Bajramović; Ibrahim Karahodžić; Senad Karahodžić; Latif Bajramović;

Derviša Mutić; Faza Balešić; Fahra Balešić; Fikreta Zobić; Adnan Zobić; Irhad Bajramović; Šćeo Malkoč i Mutić Nedžib.

Odbrana optuženog je kao dokaz izvela i u sudski spis uložila zdravstveni list zajedno sa zdravstvenim kartonom za optuženog Zorana Marića.

3. Završne riječi - iznesene tokom obrazlaganja raspona kazne

Tužilaštvo BiH je kao olakšavajuće okolnosti istaklo da je optuženi lošeg zdravstvenog stanja, da ranije nije osuđivan, da je otac troje maloljetne djece i da je svoj iskaz dao u drugom predmetu Tužilaštva BiH i tako dopirinio utvrđivanju istine o ovom krivičnom postupku.

Odbrana optuženog je kao olakšavajuće okolnosti prije svega navela da je optuženi lošeg zdravstvenog stanja, da je porodičan čovjek, otac troje maloljetne djece, da je priznao krivicu i izrazio svoje iskreno kajanje, da ranije nije osuđivan, te predložila da se optuženi, s obzirom na činjenicu da je lošeg imovnog stanja, oslobodi dužnosti naknade troškova krivičnog postupka.

4. Primjenjivi zakon

U pogledu pitanja materijalnog zakona koji treba primijeniti, obzirom na vrijeme izvršenja krivičnog djela, Sud je prihvatio pravnu kvalifikaciju optužbe, te optuženog osudio za krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stavak 1. tačke c) u vezi sa članom 29. i 180. stav 1. KZ BiH.

S obzirom na vrijeme izvršenja krivičnog djela i odredbe materijalnog zakona koji je bio na snazi u to vrijeme, Sud smatra relevantnim dva zakonska načela: načelo zakonitosti i načelo vremenskog važenja krivičnog zakona.

Član 3. KZ BiH propisuje načelo zakonitosti, prema kojem nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna, dok član 4. KZ BiH (vremensko važenje krivičnog zakona) propisuje da se na učinioca krivičnog djela primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme njegovog učinjenja, a ako se poslije učinjenja krivičnog djela jednom ili više puta izmijeni zakon, primjenit će se zakon koji je blaži za učinioca.

Pitanje primjenjivosti KZ BiH posmatra se u kontekstu odredbe člana 4a istog zakona, te člana 7. Evropske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, pri tom posebno imajući u vidu "opšte principe međunarodnog prava" u smislu odredbi člana 3. i 4. KZ BiH, te budući da je ratni zločin protiv civilnog stanovništva predstavljao krivično djelo i u inkriminisanom periodu, primjena Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine je jedina mogućnost. Ovakav stav

potvrđen je dosadašnjom praksom Suda BiH¹ kao i Odlukom Ustavnog Suda BiH u predmetu Abduladhim Maktouf².

5. Nalazi Suda

I) Opšta obilježja krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva

U skladu sa optužnicom Tužilaštva, optuženi se, tereti za počinjenje krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačke c) KZ BiH, koji glasi:

“Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi ili učini koje od ovih djela:

c) ubija je, nanjerno nanošer je osobi snažnog jelesnog ili duševnog bola ili patnje (mučenje), nešto ječno postipanje, medicinske ili druge znanstvene ek.perimente, uzimlje tkiva ili organa radi transplantacije, nanošer je velikih patnji ili povreda jelesnog integriteta ili zdravlja,

kažnit će se kažnom zatvora nejmaj je deset godina ili kažnom dugotrajnog zatvora.

Iz zakonske definicije krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva proizilaze sljedeći opšti elementi:

- i. Djelo počinioea mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava;
- ii. Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije;
- iii. Djelo počinioea mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom;
- iv. Počinilac mora narediti ili počiniti djelo.

i. Djelo počinioea mora biti počinjeno u suprotnosti sa međunarodnim pravom

Optužnica tereti optuženog Marić Zorana za zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) KZ BiH, da je u inkriminisanom periodu postupao suprotno članu 3. stav 1. tačka a) i c) i članu 147. Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba u vrijeme rata od 12.08.1949. godine (Ženevska konvencija).

Član 3. stav 1. tačka a) i c) Ženevske konvencije glasi:

“U slućju oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba i koji izbje na teritorju jedne od visokih strana i gorornica, svaka će strana u sukobu biti dužna da primjeri je bar s jedne odredbe:

¹ Između ostalog, prvostepena i drugostepena presudu u predmetu Dragoje Paunović, broj X – KR – 05/16 od 26.05.2006. godine.

² Odluka o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda BiH u predmetu Abduladhim Maktouf, broj AP 1785/06 od 30.03.2007. godine.

1) Prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usljed bolesti, rane, lišenja slobode, ili iz bilo kojeg drugog uzroka, postupaće se, u svakoj prilici, čisto, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, vjeri ili nižeđelju, polu, rođelju ili imovnom stanju, ili bilo koje drugom sličnom okolnosti.

U tom slučaju, zabranjeni su i ubuduće se zabranjuju, u svako doba i na svakom mjestu, prema gore navedenim licima, između ostalih i sljedeći postupci:

a) povrede koje se nanose životu i tjelesnom integritetu, naročito sve vrste ubistva, osakaćenja, svirpostija i mučenja;

c) povrede ličnog dostojanstva, posebno uvredljivi i ponižavajući postupci;

Članom 147. je propisano „teška kršenje koja se imaju u vidu u prethodnom članu jesu kršenja koja obuhvaćaju jedno od sljedećih djela, ako su izvršena protiv osoba ili dobara koja štiti Konvencija: holimično ubistvo, mučenje ili nešto ječno postupaće, podrazumijevajući tu biološke (pitate, nanjerno uzrokovati je velikih patnji ili nanošenje ozbiljnih povreda tjele i zdravlju „

Da bi se utvrdilo kršenje pravila međunarodnog prava, neophodno je da se utvrdi protiv koga je počinjenje bilo usmjereno, odnosno da li je djelo bilo usmjereno protiv posebne kategorije stanovništva zaštićene članom 3. stav 1. Ženevske konvencije.

Prema definiciji pojma zaštićene kategorije sadržanoj u članu 3. stav 1. Ženevske konvencije, civili su lica koja ne učestvuju u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i/ili lica onesposobljena za borbu.³

Prema tome, imajući u vidu definiciju pojma „civil“, koja eksplicitno navodi da su civili sve osobe koje ne učestvuju u neprijateljstvima i koje nisu pripadnici oružanih snaga, jasno je da su lica koja se navode u optužnici, odnosno za čiju smrt i nanošenje tjelesnih povreda se optuženi tereti, bili civili, odnosno lica koja ni na koji način nisu učestvovala u oružanim snagama i koja su bila zaštićena međunarodnim pravom. Pravilima međunarodnog prava, povrede koje se nanose životu, tjelesnom integritetu te ličnom dostojanstvu, kao i naročito uvredljivi i ponižavajući postupci, posebno su zabranjeni prema ovoj kategoriji lica. Stoga je očigledno da su krivične radnje navedene u optužnici, a koje je, kako će u daljem tekstu biti obrazloženo, optuženi počinio, bile u suprotnosti sa pravilima međunarodnog prava, odnosno suprotne članu 3. stav 1. tačka a) i c) Ženevske konvencije.

ii. Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije

Član 173. KZ BiH predviđa da krivično djelo mora biti u vezi sa kršenjima pravila međunarodnog prava za vrijeme, između ostalog, oružanog sukoba. Oružani sukob postoji kada god postoji pribjegavanje oružanoj sili između država ili je to produženo oružano nasilje između državnih vlasti i organizovanih naoružanih grupa ili između takvih grupa unutar jedne države. U smislu zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, priroda ovog oružanog sukoba nije relevantna. Naime, nije bitno da li se ozbiljno kršenje desilo u kontekstu međunarodnog ili unutrašnjeg oružanog sukoba, ukoliko su sljedeći uslovi ispunjeni: povreda mora predstavljati

³ Tužilac protiv Blagčevića i Jokića, predmet broj IT-02-60-T, presuda, 17.01.2005. godine, stav 544.

kršenje odredbi međunarodnog humanitarnog prava; odredba mora biti običajne prirode ili ako pripada ugovornom pravu, traženi uslovi moraju biti ispunjeni; povreda mora biti ozbiljna, odnosno mora predstavljati kršenje odredbe koja štiti bitne vrijednosti a kršenje mora obuhvatati teške posljedice za žrtvu, te povreda odredbi mora obuhvatati individualnu odgovornost lica koje krši odredbu.

Iz materijalnih dokaza koje je izvelo i u sudski spis uložilo Tužilaštvo BiH, nespornom se pokazala činjenica da je u inkriminisano vrijeme i na inkriminisanom području postojao oružani sukob, a što nesumnjivo proizilazi iz Odluke Predsjedništva o proglašenju ratnog stanja ("Službeni list RBiH" broj 7/92) od 20.06.1992. godine, kao i iz zapisnika o saslušanju svjedoka.

iii. Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom

Treći uslov dopušta da se napravi razlika da se ne mogu svi zločini počinjeni u vrijeme oružanog sukoba automatski označiti kao ratni zločini. Međunarodna sudska praksa je čvrsto utvrdila da, da bi se djelo označilo kao ratni zločin mora postojati dovoljan nexus sa oružanim sukobom; to jest, djela optuženog moraju biti „u tijesnoj vezi sa oružanim sukobom“.⁴

Ova tijesna veza ne znači nužno da se borbe moraju zaista voditi na teritoriji gdje se djela počinjavaju. Žalbeno vijeće MKSJ u predmetu *Tadić* je smatralo da se: „međunarodno humanitarno pravo primjenjuje na cjelokupnoj teritoriji zaraćenih država ili, u slučaju unutrašnjih sukoba, na cjelokupnoj teritoriji pod kontrolom strane u sukobu, bez obzira vode li se tamo borbe ili ne, i nastavlja se primjenjivati sve do zaključenja mira, ili u slučaju unutrašnjih oružanih sukoba, sve dok se ne pronađe mirno rješenje.“⁵

Nadalje, „ne traži se zapravo uzročno-posljedična veza između oružanog sukoba i počinjenja zločina, ali se u najmanju ruku traži da je postojanje oružanog sukoba u znatnoj mjeri uticalo na sposobnost počinioca da počinji zločin, njegovu odluku da ga počinji, način počinjenja zločina ili cilj s kojim je počinjen“.⁶

Uzimajući u obzir izvedene dokaze, Sud nalazi da su djela optuženog bila u dovoljnoj mjeri povezana sa oružanim sukobom, posebno imajući u vidu činjenicu da je optuženi u inkriminisano vrijeme bio pripadnik Vojske Republike Srpske i da s obzirom na tu činjenicu, ne može biti sumnje u pogledu znanja optuženog za oružani sukob i njegovog učestvovanja u njemu.

iv. Počinilac mora poduzeti radnju izvršenja ovog djela koja se sastoji u činjenju ili naređivanju nekih od radnji alternativno postavljenih u podtačkama ovog člana

⁴ Vidi, *inter alia*, *Tužilac protiv Kunarca*, predmet broj IT-96-23 & IT-96-23/1-A, presuda, 12.06.2002. godine, stav 55; *Tužilac protiv Vasićevića*, predmet broj IT-98-32-T, presuda, 29.11.2002. godine, stav 24; Odluka o nadležnosti suda u predmetu *Tadić*, stav 70.

⁵ Odluka o nadležnosti suda u predmetu *Tadić*, stav 70.

⁶ *Tužilac protiv Kunarca i drugih*, predmet broj IT-96-23 & IT-96-23/1-A, presuda, 12.06.2002. godine, stav 58.

Iz izvedenih dokaza, nesporno je da je optuženi Zoran Marić učestvovao kao saizvršilac u počinjenju zločina za koji se tereti optužnicom, na način kako je to u istoj opisano.

Sud je cijeneći predočene dokaze, bez sumnje utvrdio da je optuženi Zoran Marić, kao saizvršilac, zajedno sa Jandrić Jovom, Mirkom Pekezom, sinom Špire, Simom Savićem, Mirkom Pekezom, sinom Mile, Miloradom Savićem, Slobodnanom Pekezom, Ilijom Pekezom, Miloradom Savićem, sinom Ljupka i Blagojem Jevtićem, saučestvovao u prisilnom izvođenju i odvođenju civilnog stanovništva do mjesta Tisovac, gdje je izvršeno strijeljanje 23 civilne osobe muslimanske nacionalnosti i ranjavanje četiri osobe muslimanske nacionalnosti, dok je samo jedna osoba ostala nepovrijeđena.

Navedeno je između ostalog potkrijepljeno i iskazima svjedoka Zobić Nurije, Zejne Bajramović, Mutić Fahrije i Omera Karahodžića, koji su preživjeli ovo strijeljanje. Isti su u svojim iskazima potvrdili da su kritične noći među naoružanim licima koji su ih izvodili iz kuća i okupljali na mjestu Osoje, a kasnije vodili u pravcu Draganovca, prepoznali i optuženog.

Činjenicu da su svi pripadnici grupe koja je učestvovala u strijeljanju bili naoružani automatskim i poluautomatskim oružjem, potkrijepio je, osim preživjelih žrtava i svjedok Jandrić Nedeljko koji je u tom periodu bio načelnik SJB u Bravnicama, i koji je u svom svjedočenju izjavio da su svi pripadnici aktivnog i rezervnog sastava milicije u kritičnom periodu dužili automatsko i poluautomatsko naoružanje koje naoružanje je lično naoružanje i koje su uvijek nosili sa sobom.

Dakle nesporno je da je optuženi svojim radnjama ostvario obilježja bića krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) a u vezi sa članom 29. i 180. stav 1. KZ.Bil I.

6. Odmjeravanje kazne

U vezi sa krivičnom sankcijom koja je izrečena optuženom Zoranu Mariću, treba istaći da je vijeće prije svega pošlo od težine krivičnog djela koje je optuženom stavljeno na teret i stepena njegove krivične odgovornosti, a potom od svrhe kažnjavanja i svih olakšavajućih i otežavajućih okolnosti, te optuženom izreklo kaznu zatvora u trajanju od petnaest godina.

Sud je pri tom imao u vidu činjenicu da se optuženi priznavanjem krivice suočava sa posljedicama onoga što je uradio, što predstavlja ključni aspekt potvrdnog izjašnjavanja o krivici, čak i ako je, kao što je slučaj u ovom predmetu, to uradio preko sporazuma o priznanju krivice. Ovo priznanje krivice, ne doprinosi samo utvrđivanju istine već i pomirenju na ovim prostorima, u šta vijeće vjeruje, a što je bitno uticalo na donošenje odluke o tome koju težinu treba pridati potvrdnom izjašnjavanju o krivici.

Sasvim je sigurno da će se ova kazna nekima činiti suviše blagom, a drugima strogom, međutim vijeće je krećući se u okviru raspona od četrnaest do šesnaest godina (kako predviđa sporazum), a imajući u vidu prije svega priznanje optuženog Zorana Marića i stepen njegove krivične odgovornosti, te olakšavajuće okolnosti koje su se našle na strani optuženog, kaznu zatvora u trajanju od petnaest godina našlo u potpunosti adekvatnom i podobnom za ostvarivanje svrhe kažnjavanja u konkretnom slučaju.

Sud je kao olakšavajuće okolnosti cijenio te da je optuženi porodičan čovjek, otac troje maloljetne djece, da ranije nije osuđivan i da se korektno držao pred Sudom, te da pati od ozbiljnih zdravstvenih smetnji, a koje okolnosti u svojoj ukupnosti opravdavaju kaznu koja je izrečena optuženom, tim prije što otežavajućih okolnosti na strani optuženog, Sud nije našao.

Uzimajući u obzir navedeno, Sud je našao da je svrha kažnjavanja u odnosu na optuženog u potpunosti ostvarena kroz osudu na kaznu zatvora u trajanju od petnaest godina, te je, u skladu sa odredbama člana 39., 42. i 48. KZ BiH, odlučio kao u izreci ove presude, a vrijeme pritvora u kom se optuženi nalazio od 18.08.2008. do 29.10.2009. godine će se, na osnovu odredbe člana 56. KZ BiH, uračunati u izrečenu kaznu zatvora.

7. Odluka o troškovima postupka i imovinsko-pravnom zahtjevu

Imajući u vidu porodične prilike optuženog, te činjenicu da isti nema stalno zaposlenje, Sud je u smislu odredbe člana 188. stav 4. ZKP BiH, optuženog oslobodio dužnosti naknade troškova krivičnog postupka obzirom da bi plaćanjem istih, bilo dovedeno u pitanje izdržavanje optuženog i članova njegove porodice.

Prilikom upućivanja oštećenih- preživjelih žrtava zločina, kao i oštećenih- srodnika ubijenih civila na parnični postupak da bi ostvarili svoj eventualni imovinskopravni zahtjev, Sud se vodio činjenicom da bi za određivanje iznosa po imovinskopravnom zahtjevu bio potreban duži vremenski period, te bi se na taj način produžio postupak. Stoga je donesena odluka u skladu sa odredbom člana 198. stav 2. ZKP BiH.

**ZAPISNIČAR – PRAVNI SARADNIK
EMIL PINKAS**

**PREDSJEDNIK VIJEĆA
MINKA KREHO**

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Žalba na ovu presudu može se izjaviti u roku od 15 dana od dana prijema presude, ali ne u odnosu na odluku o krivičnopravnoj sankciji.